ที่ระลึก

งานผูกพัทธสีมา ปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ

วัดสะพาน

แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

๑๒ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

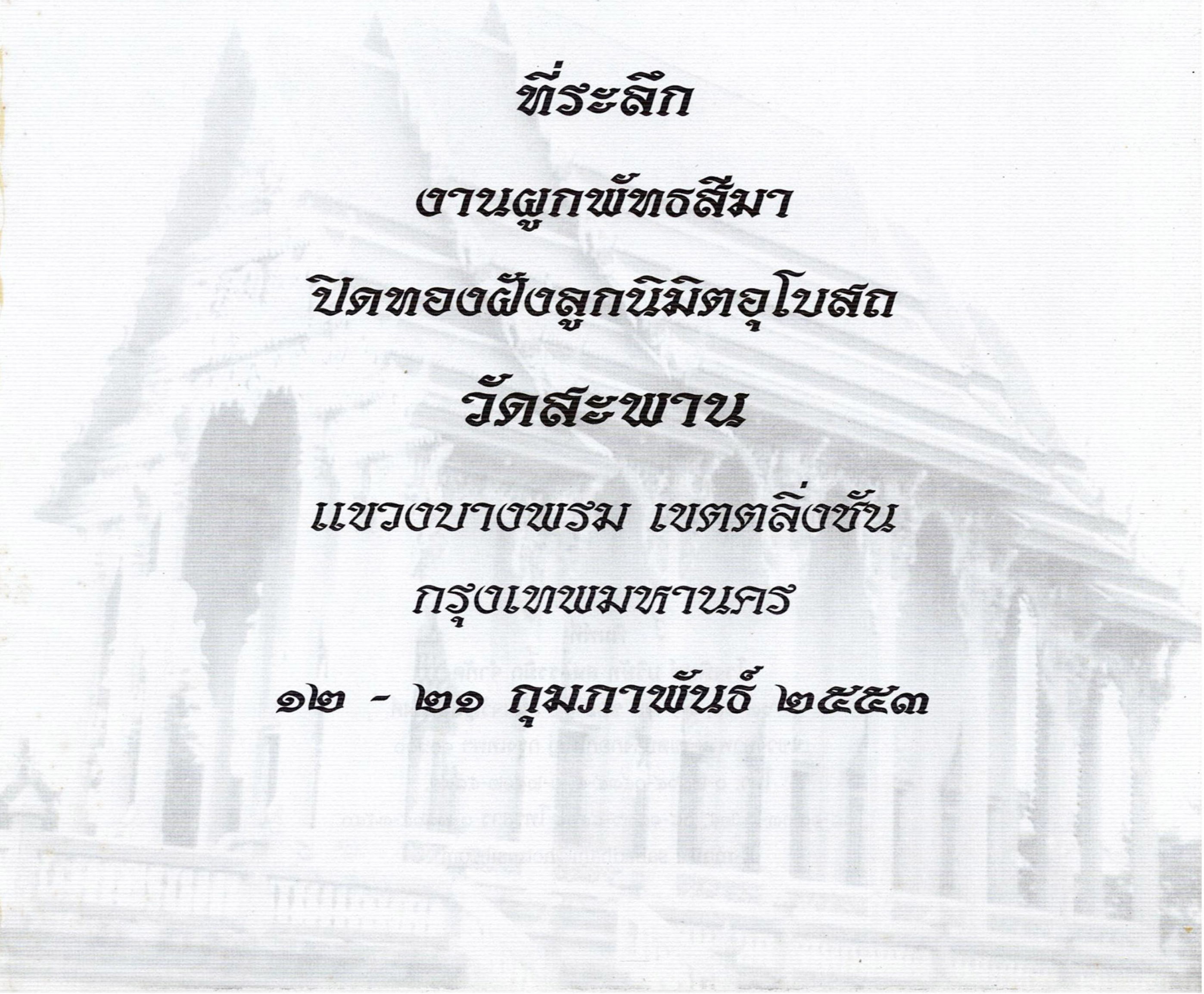

ที่ระลึก

งานผูกพัทธสีมา

ปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ

วัดสะพาน

แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน

กรุงเทพมหานคร

๑๒ - ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

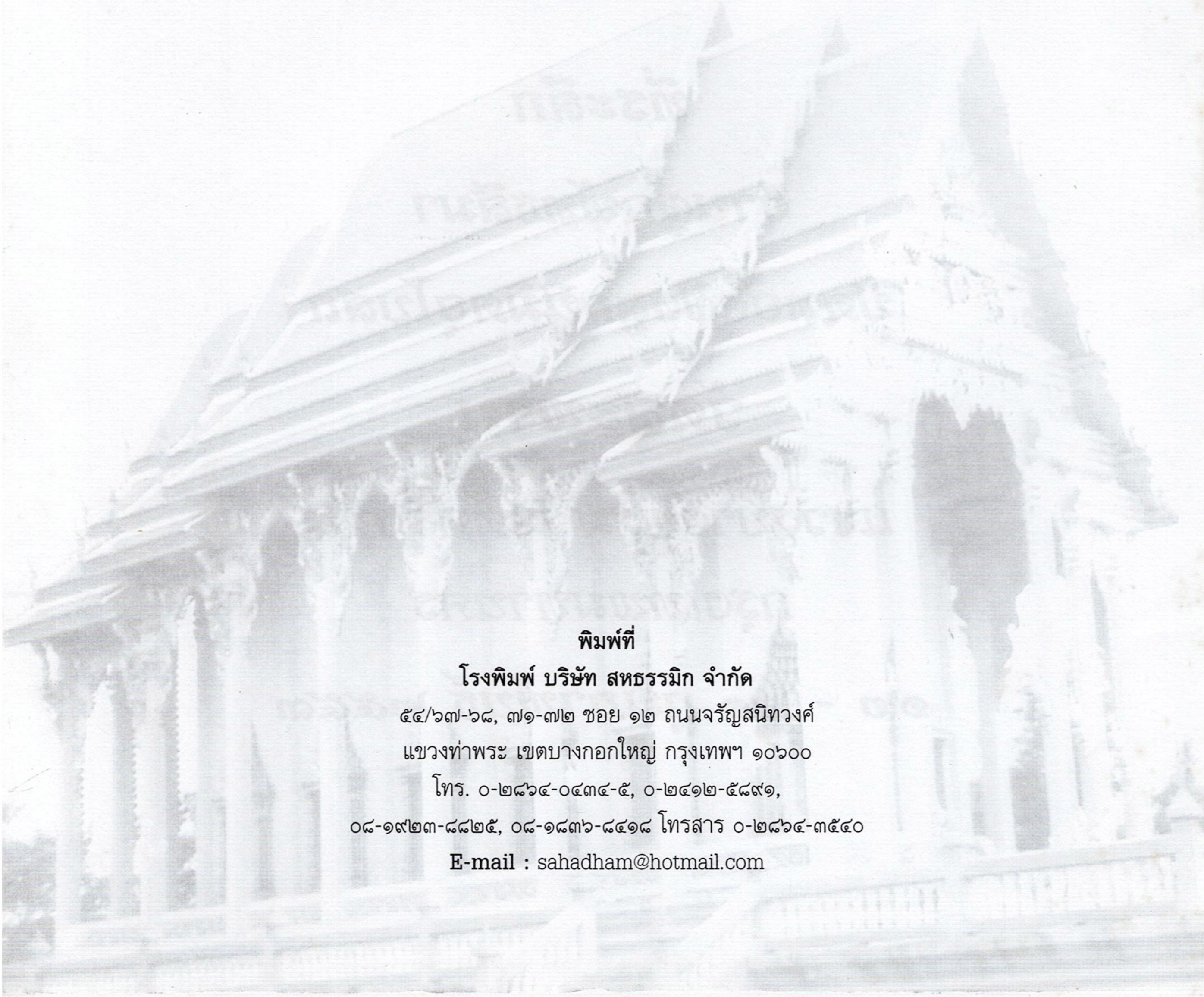

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด

๕๔/๖๗-๖๘, ๗๑-๗๒ ซอย ๑๒ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทร. ๐-๒๘๖๔-๐๔๓๔-๕, ๐-๒๔๑๒-๕๘๙๑,

๐๘-๑๙๒๓-๘๘๒๕, ๐๘-๑๘๓๖-๘๔๑๘ โทรสาร ๐-๒๘๖๔-๓๕๔๐

E-mail : sahadham@hotmail.com

พระประธานอุโบสถวัดสะพาน

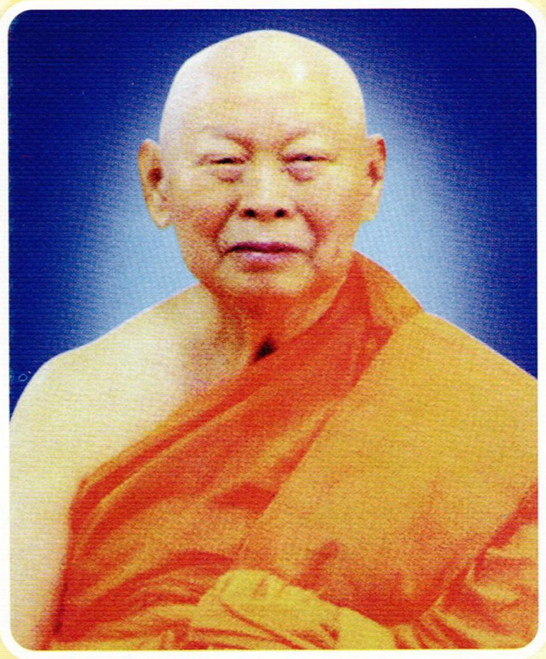

สมเด็จพระพุฒาจารย์
ประธานฉลองอุโบสถ

สมเด็จพระมหาธีราจารย์
ประธานยกช่อฟ้าอุโบสถ

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
ประธานเปิดงานปิดทอง

เจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีราจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง
ทำพิธียกช่อฟ้าอุโบสถวัดสะพาน

พระครูปิยธรรมานุศาสก์
เจ้าอาวาสวัดสะพาน

พระเทพรัตนากร เจ้าอาวาส วัดพนัญเชิง
เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
เป็นประธานการก่อสร้างอุโบสถ ๔๗ ล้าน หลังนี้
และพระครูปิยธรรมานุศาสก์ เจ้าอาวาสวัดสะพาน

พิธียกช่อฟ้าอุโบสถ

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง พระราชทานวิสุงคามสีมา

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้วัดที่มีชื่อในบัญชีท้ายประกาศนี้ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาตามเขตที่กำหนดไว้ในบัญชีนั้น และให้นายอำเภอท้องที่ปักหมายเขตให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สมชาย วงศ์สวัสดิ์

รองนายกรัฐมนตรี

บัญชีรายชื่อวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

งวดที่ ๓ ประจำปี ๒๕๕๑

ที่	วัด	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	กำหนดเขต (เมตร)	
					กว้าง	ยาว
๑.	สะพาน	แขวงบางพรม	เขตตลิ่งชัน	กรุงเทพฯ	๑๔	๒๘

ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่มที่ ๑๒๕ ตอนพิเศษ ๑๘๗ ง

วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สำเนาถูกต้อง

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(นางสาวจันทนา สุทธิเรืองวงศ์)

ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน

ที่ ว.ส.พ. ๕/๒๕๕๒

วัดสะพาน เขตตลิ่งชัน
กทม. ๑๐๑๗๐

๔ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตจัดงานผูกพัทธสีมา ปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ

กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระพรหมโมลี เจ้าคณะภาค ๑ ผ่านเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร
เจ้าคณะเขตตลิ่งชัน เจ้าคณะแขวงบางเชือกหนัง เขต ๒

สิ่งส่งมาด้วย โครงการจัดงานผูกพัทธสีมา ปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถวัดสะพาน ๑ ชุด

ด้วยวัดสะพาน แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่ขึ้น การก่อสร้างได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ ด้วยแรงศรัทธาจากคุณโยมนางสาวบุนนาค เอี่ยมผดุง และคุณโยมนางพิกุล เอี่ยมผดุง ทั้งสองท่านได้รับเป็นเจ้าภาพสร้างอุโบสถหลังใหม่นี้ โดยบริจาคทรัพย์ในการดำเนินการก่อสร้างเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๔๗ ล้านบาทเศษ และยังได้รับอุปถัมภ์เป็นเจ้าภาพจัดงานฉลองอุโบสถหลังใหม่นี้อีกด้วย คณะกรรมการจึงมติให้มีการจัดงานฉลองอุโบสถด้วยการประกอบพิธีผูกพัทธสีมาปิดทองฝังลูกนิมิต ขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ ในระหว่างเทศกาลตรุษจีน

บัดนี้ คณะสงฆ์ คณะเจ้าภาพ และคณะกรรมการ วัดสะพาน มีความประสงค์จัดงานผูกพัทธสีมาปิดทองฝังลูกนิมิต กำหนดจัดงานเริ่มตั้งแต่ วันศุกร์ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ รวม ๑๐ วัน ๑๐ คืน โดยจัดให้มีการบำเพ็ญกุศล เช่นปิดทองลูกนิมิต ทอดผ้าป่าสามัคคี ตักบาตรพระประจำวัน มีมหรสพสมโภชตลอดงาน อันไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดีของพระพุทธศาสนาและสังคม

ในการนี้ ทางวัด ได้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการจัดงานขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อช่วยเสนองานนี้โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๙ และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัดปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เพื่อให้กิจการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ตามโครงการจัดงาน ที่แนบถวายพร้อมกับหนังสือนี้แล้ว

ฉะนั้น จึงกราบเรียนมาขออนุญาต เพื่อโปรดดำเนินการตามระเบียบต่อไป.

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระครูปิยธรรมานุศาสก์)
เจ้าอาวาสวัดสะพาน

วัดสะพาน โทร. ๐๘-๙๑๗๔-๕๘๙๐

ความคิดเห็น เห็นสมควรอนุญาต

(พระครูโอภาสสุวรรณวัฒน์)

(พระครูโอภาสสุวรรณวัฒน์)

เจ้าคณะแขวงบางเชือกหนัง เขต ๒

๔ / มี.ค. / ๖๗

ความคิดเห็น เห็นสมควรได้รับการพิจารณาอนุญาต

(พระเทพวิมลโมลี)

(พระเทพวิมลโมลี)

เจ้าคณะตลิ่งชัน

๕ / มี.ค. / ๖๗

ความคิดเห็น เห็นสมควรได้รับการสนับสนุนงานการจัดงานให้สำเร็จตามที่ได้ขอเสนอมา

(พระธรรมสุธี)

(พระธรรมสุธี)

เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

๕ / ๓ / ๖๗

ความคิดเห็น อนุญาตให้จัดได้เพียง ๑ วันเท่านั้น

(พระพรหมโมลี)

(พระพรหมโมลี)

เจ้าคณะภาค ๑

๗ / มี.ค. / ๖๗

โครงการจัดงานผูกพัทธสีมาปิดทองฝังลูกนิมิตอุโบสถ ปี ๒๕๕๓
วัดสะพาน แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

๑. รายนามคณะกรรมการที่ปรึกษา/อุปถัมภ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

พระธรรมสุธี	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

รองประธานกรรมการที่ปรึกษา

พระเทพวิมลโมลี	วัดรัชฎาธิษฐาน ราชวรวิหาร	เจ้าคณะเขตตลิ่งชัน
พระเทพรัตนากร	วัดพนัญเชิง	เจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
พระครูโอภาสสุวรรณวัฒน์	วัดกระโจมทอง	เจ้าคณะแขวงบางเชือกหนัง เขต ๒
นายวรภาส รุจิโภช		ผู้อำนวยการเขตตลิ่งชัน
ส.ก. พ.ต.ท.วันชัย ฟักเอี้ยง		สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
คุณสวรรค์ บัวขาว		ไวยาวัจกร

๒. เจ้าภาพจัดงาน

นางสาวบุญนาค	เอี่ยมผดุง
นางสาวพิกุล	เอี่ยมผดุง

๓. กรรมการอำนวยการจัดงาน

พระครูปิยธรรมานุศาสก์		ประธานกรรมการ
นายณรงค์	จำปา	ประธานจัดงานและเหรัญญิก ไวยาวัจกร
นายสมัคร	ยิ้มดี	กรรมการ
นายอุดม	เถียรถาวร	กรรมการ
นายจรูญ	มาเกิด	กรรมการ
นายพนม	คล้อยแสง	กรรมการ
นางมณี	ตุ้ยกำเนิด	กรรมการ
นายอ่อน	ภิรมย์แก้ว	กรรมการ
นายสุทัต	บัวสี	กรรมการ
ครูสารภี	เอี่ยมผดุง	กรรมการ
นางสาวชัชฎาพร	เอี่ยมผดุง	กรรมการ

นายพนม	เอี่ยมผดุง	กรรมการ
นายสมศักดิ์	ชูชวลิต	กรรมการ
นางสาวพนิดา	เอี่ยมผดุง	กรรมการ
นายสมศักดิ์	บัวขาว	กรรมการ
นายสนิท	อบเชย	กรรมการ

๔. วัตถุประสงค์ในการจัดงาน

๑. เพื่อให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย

๒. เพื่อเป็นการส่งเสริมสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมไทย

๓. เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมบำเพ็ญกุศลเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา

๔. เพื่อเป็นสถานที่กล่อมเกลาจิตใจประชาชน

๕. เพื่อหารายได้เป็นทุนในการก่อสร้าง บูรณปฏิสังขรณ์ ถาวรวัตถุต่างๆ

๕. กำหนดวันเวลาจัดงาน

เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ รวม ๑๐ วัน ๑๐ คืน เริ่มเวลา ๐๘.๐๐ น. - ๒๔.๐๐ น.

๖. ประเภทมหรสพที่ทางวัดจัดแสดงในงาน

๑. นาฏดนตรี (ลิเก) เริ่มเวลา ๒๐.๐๐ น. - ๒๔.๐๐ น.

๒. ตะกร้อลอดบ่วง

(การแสดงมหรสพทั้งหมดไม่มีการเก็บค่าเข้าชมตลอดงาน)

ประเภทการกุศลที่ทางวัดจะได้รับ

๑. ได้จากการจำหน่ายทองคำเปลว ดอกไม้ธูปเทียน

๒. ได้จากการบูชาวัตถุมงคล

๓. ได้จากการตักบาตรพระประจำวัน

๔. ได้จากการบริจาคของประชาชนทั่วไป

รับรองตามนี้

(พระครูปิยธรรมานุศาสก์)

เจ้าอาวาสวัดสะพาน

กำหนดงาน

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เวลา	๑๐.๐๐ น.	พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์
เวลา	๑๑.๐๐ น.	ถวายภัตตาหารเพล
เวลา	๑๓.๐๐ น.	พระสงฆ์ทำพิธีสวดถอนอุโบสถ จำนวนพระสงฆ์ ๒๕๐ รูป มีสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เป็นประธาน

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เวลา	๑๕.๓๐ น.	พระสงฆ์ทำพิธีตัดลูกนิมิต มีสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ เป็นประธาน
เวลา	๑๖.๓๐ น.	ทำพิธีอุปสมบทนาค

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เวลา	๑๐.๐๐ น.	พระสงฆ์จำนวน ๙ รูป เจริญพระพุทธมนต์
เวลา	๑๑.๐๐ น.	ถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสงฆ์จำนวน ๑๐๐ รูป

****

เม็ดขนุน	พลูจีบ	กลิ่นจำปา
พุทธลีลา	งามเลิศ	ประเสริฐศรี
พุทธคุณ	เพียบพร้อม	จอมมุนี
ทุ่งเศรษฐี	กรุเฟื่อง	กระเดื่องดัง

รายนามผู้ตัดลูกนิมิต

ลูกที่ ๑	นางสาวพิกุล	เอี่ยมผดุง
ลูกที่ ๒	นางสาวบุนนาค	เอี่ยมผดุง
ลูกที่ ๓	นายพยุง	เอี่ยมผดุง
ลูกที่ ๔	นางศิริ	กุลผดุงถิ่น
ลูกที่ ๕	นายพะเนิน	เอี่ยมผดุง
ลูกที่ ๖	นายพนม	เอี่ยมผดุง
ลูกที่ ๗	นายสมศักดิ์	ชูชวลิต
ลูกที่ ๘	นายณรงค์	จำปา
ลูกที่ ๙	ครูสารภี	เอี่ยมผดุง

กรรมการแผนกการเงิน

๑. คุณณรงค์ จำปา
๒. คุณสวรรค์ บัวขาว
๓. คุณอุดม เกียรติถาวร
๔. คุณบุญสม ขำเลิศ
๕. ครูสารภี เอี่ยมผดุง

แผนก ธูป-เทียน-ทอง

๑. คุณบังอร ยิ้มดี
๒. คุณนรินทร์ บัวขาว
๓. คุณมะลิ บัวขาว
๔. คุณสุวรรณา เกิดอำแพง
๕. คุณวันดี จำปา
๖. คุณวรรณา เคียงศรี
๗. คุณปราณี เจียนเอี่ยม

แผนกดูแลทั่วไป

๑. คุณจ่าง คงชม
๒. คุณเขียด สุขประสม

๓. คุณสุเทพ แตงอ่อน
๔. คุณน้อย ปิตะนิลวัตร

แผนกประชาสัมพันธ์

๑. คุณปรีชา เคียงศรี

แผนกถวายสังฆทาน

๑. คุณสวรรค์ บัวขาว
๒. คุณสนั่น ชิงชัย
๓. คุณสมศักดิ์ บัวขาว

แผนกซื้อที่ดิน

๑. คุณเขียด สุขประสม
๒. คุณประทีป พันธ์มาก

แผนกกระเบื้องมุงหลังคา

๑. คุณประภาพร บัวเกิด

แผนกพระประจำวัน

๑. คุณกาญจนา บัวเกิด

แผนกน้ำชา กาแฟ

๑. คุณไพลิน อินอ่อน

แผนกโยธา เก็บธูปเทียนทอง

๑. คุณติ๋ม จันตรี
๒. คุณทวี จันตรี

ผ้าป่าลอยฟ้า

๑. คุณสมศักดิ์ บัวขาว

โพธิ์เงิน โพธิ์ทอง

๑. คุณมณี ตุ้ยกำเหนิด
๒. คุณแสวง บัวเกิด
๓. คุณเอกชัย เที่ยงบุญ
๔. คุณพิศมัย รัศมีจิรวิลัย

โฆษก

๑. คุณชาญ โพธิ์คง

แผนกแลกเงิน

๑. คุณมณี ตุ้ยกำเหนิด

แผนกเก็บถุงลูกนิมิต

๑. คุณสุทัต บัวศรี
๒. คุณชาญชัย หอมประไพ
๓. คุณมาโนช บัวเกิด

แผนกโรงครัว

๑. คุณพนม คล้อยแสง

แผนกรักษาความปลอดภัย

๑. ร.ป.ภ. คุณเล็ก วัดปากน้ำฝั่งเหนือ

****

ดี	เพราะ พวก
สะดวก	เพราะ เงิน
เจริญ	เพราะ นาย
ฉิบหาย	เพราะ ปาก

"อดิสร เพียงเกษ"

ประวัติวัดสะพาน

วัดสะพาน ตั้งอยู่ริมคลองบางน้อย เลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๗ แขวงบางพรม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

วัดสะพาน เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งจากหลักฐานของสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าสร้างเป็นวัดราว พ.ศ. ๒๓๒๐ ปลายกรุงศรีอยุธยา ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จากวัตถุโบราณอันมีพระพุทธรูป หิน ทราย ที่หักพังอยู่ ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังกันต่อๆ กันมาว่า

สมัยกรุงศรีอยุธยา พม่าข้าศึกมาตีกรุงศรีอยุธยาได้แล้วก็ส่งหน่วยลาดตระเวนมาตีปล้นสดมภ์ชาวบ้าน และได้มาถึงที่วัดสะพานนี้ จึงได้ทำการทำลายพระพุทธรูป เพื่อจะนำเอาวัตถุอันมีค่าที่ซ่อนอยู่ภายใน เมื่อไม่มีก็หลีกไป

จากการสำรวจของ ป. ณ ปากน้ำได้กล่าวว่า วัดนี้ถือว่าสำคัญที่สุดในคลองบางน้อย ด้วยพบพระพุทธรูป ศิลาสมัยกรุงศรีอยุธยามากมาย เข้าใจว่าจะเป็นวัดอันมีค่า มีความสำคัญมาแล้วแต่อดีต

วัดสะพานได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลที่ ๗

ลำดับเจ้าอาวาส

ลำดับเจ้าอาวาส เท่าที่ค้นพบตามหลักฐานของสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีดังนี้

๑. พระวินัยธรภุชงค์
๒. พระรส
๓. พระครูวิบูลสรภาณ
๔. พระอธิการทองเจือ จนฺทโชโต (ลาสิกขา)
๕. พระใบฎีกามนตรี วราสโภ (ลาสิกขา)
๖. พระครูปิยธรรมานุศาสก์ (บรรจง) ปัจจุบัน

****

ประวัติพระครูปิยธรรมานุศาสก์

เกิด ณ บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ ๗ ตำบลบางเชือกหนัง (ปัจจุบันเป็นตำบลบางพรม) อ.ตลิ่งชัน จ.ธนบุรี

ชื่อนายบรรจง ประสพศรี บิดาชื่อ ชุบ มารดาชื่อ จีบ วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๕

ศึกษาที่โรงเรียนวัดประสาท ชั้น ป.๑ พ.ศ. ๒๕๐๑ แล้วย้ายไปเข้าเรียนต่อ ร.ร.มงคลรัตน์ (วัดลำไทร) อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี จนจบประถมปีที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๐๔

อุปสมบท เมื่ออายุ ๒๐ ปี ณ วัดพืชอุดม เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๕

พระครูอุดมภาวนาภิรัต	เป็นพระอุปัชฌาย์
พระอาจารย์สมควร	เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระครูป่อง วัดมงคลรัตน์	เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การศึกษาพระปริยัติธรรม

๒๕๑๖	สอบ น.ธ.ตรี วัดกาญจนสิงหาสน์
๒๕๑๗	สอบ น.ธ.โท วัดกาญจนสิงหาสน์
๒๕๓๑	สอบ น.ธ.เอก วัดกาญจนสิงหาสน์
๒๕๓๔	ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดสะพาน
๒๕๓๖	ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูสังฆรักษ์ ฐานานุกรม พระเทพปริยัติสุธี
๒๕๓๔	ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบธรรมสนามหลวง แผนกนักธรรม
๒๕๔๘	ได้รับแต่งตั้งเป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ที่ พระครูปิยธรรมานุศาสก์

****

อุบาสิกาผู้สร้างอุโบสถ

น.ส. บุนนาค เอี่ยมผดุง

น.ส. พิกุล เอี่ยมผดุง

ทั้ง ๒ ท่าน ได้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์จำนวน ๔๗ ล้านบาทเศษ ได้สร้างอุโบสถถวายไว้ ณ วัดสะพาน

เพื่อเป็นที่ทำสังฆกรรมแก่พระภิกษุสงฆ์ผู้มาแต่จตุรทิศ อุทิศไว้เป็นศาสนวัตถุในพระบวรพระพุทธศาสนา

ให้มีความเจริญมั่นคงถาวรตลอดไป

****

คำอธิษฐาน ความตั้งใจ

ขอเดชะบุญทานการกุศล

ปิดนิมิต อุโบสถ ทศพล เริ่มลูกต้น กลางโบสถ์ โชติตระการ
ปิดนิมิต ลูกเอก เสกประสาท งามโอภาส มาสเฉลิม เสริมสัณฐาน
เป็นนิมิต เตือนตา สาธุการ ท่ามกลางงาน บุญพิธี ผูกสีมา
เป็นชาติหน้า อย่ารู้เข็ญได้เป็นใหญ่ รูปวิไล เป็นเสน่ห์ ดังเลขา
ปิดนิมิต ลูกทิศ บูรพา ให้ก้าวหน้า เกียรติยศ ปรากฏไกล
ปิดนิมิต ลูกทิศ อาคเณย์ ขอให้เทวาประสิทธิ์ พิสมัย
ปิดนิมิต ทิศทักษิณศักดิ์ชัย ให้สมใจสมบัติวัฒนา
ปิดนิมิต ลูกทิศ หรดี ขอให้ชีวิตมั่น ชันษา
ปิดนิมิต ทิศประจิมอิ่มอุรา ปรารถนาใดได้ สมใจปอง
ปิดนิมิต ทิศพายัพ ดับทุกข์โศก นิราศโรค นิราศภัย ร้ายทั้งผอง
ปิดนิมิต ทิศอุดร กรประคอง ได้เงินทอง สมหมาย ทุกรายการ
ปิดนิมิต ทิศอีสาน ประการท้าย ให้สมหมาย ได้สุข ทุกสถาน
รวมเก้าลูก สุกใส ใจเบิกบาน กว่าจะถึง ซึ่งนิพพาน เมื่อนั้นเทอญ

นิพพานะ ปัจจะโย โหตุ อนาคะเต กาเล

ขอให้เป็นผลปัจจัยหนุนนำให้ถึงซึ่งพระนิพพานในอนาคตกาล เทอญ

ชื่อ...

ที่อยู่...

ความหมายของลูกนิมิตและคำอธิษฐาน

คำว่า **"ลูกนิมิต"** หมายถึงหลักเขตอุโบสถ เป็นหินที่ทำเป็นลูกกลมๆ มีขนาดเท่ากับบาตรขนาดใหญ่ ใช้ฝังเป็นเครื่องหมายอุโบสถ มีความหมายในทางแข็งแรงทนทาน หนักแน่น คำว่า **"นิมิต"** เป็นเครื่องหมายเหตุ เค้ามูล ฯลฯ มีจำนวนทั้งหมด ๙ ลูก มีลูกใหญ่ ๑ ลูก เรียกว่า **"นิมิตลูกเอก"** สำหรับฝังอยู่ภายในพระอุโบสถ ส่วนอีก ๘ ลูก มีขนาดเท่ากัน ใช้ฝังภายนอกรอบอุโบสถตามทิศทั้งแปด ตามแนวเขตสีมาที่กำหนดไว้ดังนี้ คือ

ลูกที่ ๑ คือภายในพระอุโบสถ อธิษฐานว่า เกิดชาติหน้าอย่ารู้เข็ญ ขอให้เกิดเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขมีเกียรติยศ ชื่อเสียงปรากฏกว้างไกล ขอให้มีรูปร่างสวยงามศิวิไลทั่วหน้าเทอญ

ลูกที่ ๒ คือทิศบูรพา ได้แก่ทิศตะวันออก อธิษฐานว่า ขอให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานที่ประกอบเถิด

ลูกที่ ๓ คือทิศอาคเนย์ ได้แก่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ อธิษฐานว่า ขอให้พระสยามเทวาธิราช ตลอดจนทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงปกป้องคุ้มครอง และอย่าได้มีภัยพาลมาผจญ

ลูกที่ ๔ คือทิศทักษิณ ได้แก่ทิศใต้ อธิษฐานว่า ขอให้มีเงินทองพร้อมทรัพย์สินทั้งหลายให้มีกินมีใช้อย่าได้ฝืดเคืองเลย

ลูกที่ ๕ คือทิศหรดี ได้แก่ทิศตะวันตกเฉียงใต้ อธิษฐานว่า ขอให้มีชีวิตที่ปราดเปรื่องและเป็นสุขยั่งยืนยาว มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน

ลูกที่ ๖ คือทิศปัจฉิม ได้แก่ทิศตะวันตก อธิษฐานว่า ขอให้มีจิตใจที่สะอาด สว่าง สงบและอิ่มเอิบในอุรา ปรารถนาสิ่งใดที่ดีงามขอจงสำเร็จสมดังปรารถนา

ลูกที่ ๗ คือทิศพายัพ ได้แก่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ อธิษฐานว่า ขอให้ได้พบพระศรีอริยเมตไตรยและหลุดพ้นจากทุกข์โศกโรคภัยเทอญ

ลูกที่ ๘ คือทิศอุดร ได้แก่ทิศเหนือ อธิษฐานว่า ขอให้ได้ถึงอริยทรัพย์เป็นทุนเกื้อหนุนตลอดไปเทอญ

ลูกที่ ๙ คือทิศอีสาน ได้แก่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อธิษฐานว่า ขอให้ได้รับสันติสุขสมหมายในทุกกาล ทุกสถาน ตลอดกาลนานเทอญ

รวม ๙ ลูก ครบถ้วนสดใส จิตใจเบิกบาน กว่าจะถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาล.

อุโบสถ

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารีมหาเถร ป.ธ.๙) ได้กล่าวความหมายเรื่องอุโบสถไว้ ๓ อย่าง (หนังสือวาทะสมเด็จธีรฯ) เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ท่านสาธุชน ผู้มีความประสงค์จะร่วมทำบุญในการสร้างอุโบสถ เมื่อได้รู้ความหมายและเข้าใจชัดเจนแล้วจะได้มีส่วนเพิ่มเติมศรัทธาให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก คนบางคนในโลกนี้บางครั้งจะทำอะไรต้องรู้สาเหตุก่อนว่า ทำแล้วจะได้อะไร สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ตน หรือเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือไม่ ต้องไตร่ตรองพิจารณาให้รอบคอบดีก่อนแล้วจึงทำ เพราะฉะนั้นลองมาพิจารณาเรื่องประโยชน์ของอุโบสถกันดูบ้าง

๑. **อุโบสถ** เป็นชื่อของธรรม หมายถึงที่ควรรักษาได้แก่ศีล ๘ (อุโบสถศีล) เป็นชื่อของที่หมายถึงสถานที่รักษาความสามัคคีของพระสงฆ์

๒. **โรงอุโบสถ** มีมาแต่ครั้งพระพุทธเจ้าทรงมอบอำนาจให้พระสงฆ์ เป็นใหญ่ในการบริหารพระพุทธศาสนาแทนพระองค์ เมื่อกิจของพระสงฆ์เกิดขึ้นในสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำกิจเช่นนั้นเรียก สังฆกรรม ต้องทำในเขตสามัคคีที่กำหนดไว้ซึ่งเรียกว่า **“สีมา”** แปลว่าแดนสามัคคีต้องปลูกภายในโรงสีมา เพื่อเป็นที่อาศัยทำสังฆกรรม โรงนั้นแหละเรียกว่า **“โรงอุโบสถ”**

๓. **สังฆกรรม** ที่ทรงบัญญัติให้กระทำภายในโรงอุโบสถ เช่น การบวชนาค (อุปสมบทกรรม) การปวารณา (ปวารณากรรม) การมอบผ้ากฐินแก่องค์ครอง (กฐินกรรม) การสวดปาฏิโมกข์ (อุโบสถกรรม)

๔. พระสงฆ์ต้องเกิดในโรงอุโบสถ คือในสีมา จึงจะสำเร็จเป็นพระสงฆ์ จะเกิดในที่อื่นไม่ได้ ไม่สำเร็จเป็นพระสงฆ์ สร้างโรงอุโบสถจึงเท่ากับสร้างที่เกิดของพระสงฆ์ เพื่อศาสนทายาทผู้สืบอายุของพระพุทธศาสนา

๕. ผู้บวชเป็นพระสงฆ์ชื่อว่า **“พรหมจารี”** แปลว่าผู้ประพฤติเหมือนพรหม คือเป็นคนไม่มีคู่ (ภรรยา) สร้างอุโบสถจึงเท่ากับสร้างวิมานสำหรับพระพรหมเกิด

๖. ผู้บวชเป็นพระสงฆ์ชื่อว่า **“ตั้งใจเป็นคนดี”** เพราะต้องปรับปรุงตัวในขอบเขตพระวินัย สร้างอุโบสถจึงเท่ากับสร้างสถานที่สำหรับเพาะคนดี

๗. ถ้าไม่มีโรงอุโบสถคือสีมา ก็บวชพระไม่ได้ เมื่อขาดพระสงฆ์ ศาสนาก็ไม่มีผู้รักษาโลกก็จะขาดพรหมผู้คอยเผยแพร่พรหมวิหาร คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้โลกร่มเย็นเป็นสุข ขาดสถานที่เพาะคนดีที่สำคัญที่สุดไปแห่งหนึ่ง

๘. จะสร้างโรงอุโบสถให้สำเร็จได้ ต้องมีอธิษฐานธรรม ๔ ข้อคือ

(๑) **ปัญญา** พิจารณา เล็งเห็นโทษของโลภะ ความอยากได้ไม่ยอมสละโทษของมัจฉริยะ ความหวงแหน เล็งเห็นคุณของทานการให้ การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ถ้าโลกมีแต่มารดาไม่ยอมให้อุปการะแก่บุตร บุตรก็ต้องตาย บุตรเมื่อไม่ให้ปฏิการะแก่บิดามารดาผู้ชรา บิดามารดาก็ตาย โลกเป็นอยู่ได้ด้วยทานคือการให้

(๒) **สัจจะ** มีการทำจริง พูดจริง ใจจริง เมื่อเล็งเห็นโทษของโลภะ มัจฉริยและคุณของทานชัดแล้ว ก็ทำจริง

(๓) **จาคะ** สละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริง สิ่งที่จะขัดขวางการบริจาคและการก่อสร้าง

(๔) **อุปสมะ** สงบใจ ไม่ยอมให้มีอะไรมาทำใจให้กระวนกระวาย จนกลายเป็นไม่จริง เกิดความท้อถอยไปเสีย

๙. ผู้ศรัทธาแต่ว่ายากจน ไม่มีทรัพย์จะบริจาคก็พึงบริจาคแรงช่วยเหลือ เช่น ช่วยขนอุปกรณ์เครื่องก่อสร้างกำลังแรงก็เท่ากับกำลังทรัพย์ เพราะถ้าไม่มีผู้บริจาคแรงก็ต้องใช้ทรัพย์จ้างแรงงานทำงาน อานิสงส์การบริจาคแรงงานก็มีผลมาก เช่นช้างที่ช่วยพวกนายมฆะมานพสร้างศาลา ก็ได้เกิดเป็นเทพบุตรชื่อว่า **"เอราวัณ"** คนจนเอาแรงบริจาคทำงาน ก็เท่ากับเอาทรัพย์ทำบุญเช่นกัน

๑๐. การสร้างอุโบสถเป็นสังฆทาน เพราะสร้างถวายสงฆ์ จะทำสำเร็จเป็นสีมาโรงอุโบสถได้ต้องอาศัยพระสงฆ์ทำพิธีตามพระวินัย จึงต้องถวายเป็นของสงฆ์จะถวายเป็นของบุคคลไม่ได้ การสร้างถวายสงฆ์ได้ต้องเป็นคนบริสุทธิ์ เช่นไม่มีโรคที่น่ารังเกียจ ไม่มีหนี้สิน เป็นไทไม่ใช่ทาส และเมื่อบวชเป็นพระแล้ว ก็ต้องประพฤติธรรมวินัย ปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ เปรียบเช่นนาที่คัดเลือกแล้วว่าเป็นนาที่ดีบริสุทธิ์ เมื่อหว่านพืชลงไปในนาที่ดีย่อมมีผลมาก

๑๑. เทวดาองค์หนึ่งถามปัญหาพระพุทธเจ้าว่า "ใครชื่อว่าให้ทานทุกชนิด ข้าพระองค์ทูลถามแล้วขอจงตรัสบอกความข้อนั้น" พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า **"คนผู้ที่ให้ที่อยู่อาศัย ชื่อว่าให้ทานทุกชนิด"** โรงอุโบสถเป็นทั้งที่อยู่ของพระสงฆ์ เป็นทั้งที่อาศัยทำสังฆกรรมทุกชนิด ผู้บริจาคทรัพย์สร้างอุโบสถ จึงชื่อว่าให้ทานทุกชนิด คือให้ทั้ง อายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ เพราะโรงอุโบสถเป็นที่เจริญอายุ วรรณะ พละ และปฏิภาณได้

๑๒. พระพุทธเจ้าทรงแสดงอานิสงส์เสนาสนะทานไว้ว่า **"ผู้ใดให้ที่อยู่อาศัย บุญย่อมเจริญแก่ผู้นั้นตลอดกาล ทั้งกลางวันกลางคืน"** ผู้บริจาคทรัพย์สร้างโรงอุโบสถ จึงชื่อว่าบำเพ็ญนิพัทธกุศลคือกุศลที่ให้ผลคือความสุขกายสุขใจอยู่เป็นนิตย์ นึกถึงบุญที่เกิดจากการสร้างโรงอุโบสถเวลาใด ก็รู้สึกสุขกายสุขใจเวลานั้น เพราะเป็นสถานที่มีประโยชน์แก่พระพุทธศาสนามาก โรงอุโบสถยังสำเร็จประโยชน์อยู่ตราบใดก็ได้บุญอยู่ตราบนั้น ถ้าพระสงฆ์ได้ใช้อยู่ทุกวันทุกคืน

ก็ได้บุญอยู่ทุกวันทุกคืน พระสงฆ์ได้ใช้เป็นจำนวนมาก ก็ได้บุญเป็นจำนวนมากตามจำนวนพระสงฆ์ แม้ในโรงอุโบสถที่ยังพอใช้ในการก่อสร้างสิ่งอื่น ก็ยังได้บุญอีกครั้งหนึ่งเพราะสิ่งที่บริจาคไว้ยังเป็นประโยชน์ได้อีก เหมือนปลูกต้นไม้มีผลจะได้ผลตลอดอายุของต้นไม้ออกผลเมื่อใดได้ผลเมื่อนั้น ออกผลเท่าใดได้ผลเท่านั้น ต้นไม้ตายแล้วใช้เป็นกระดาน ก่อสร้างหรือทำของใช้ได้ ถ้าใช้ไม่ได้ทำเป็นฟืนหุงข้าว ต้มแกงได้ ต้นไม้เป็นประโยชน์จนถึงที่สุดเช่นนี้ การสร้างอุโบสถก็เช่นกัน

๑๓. มีทรัพย์อยู่ แม้จะไม่บริจาคทำบุญ ก็ต้องใช้ในทางอื่น เช่นทางกินทางบำรุงอย่างอื่น บางทีใช้ในทางอบายมุขก็มี ถ้าเป็นการทำทาน บริจาคทำบุญแม้ไม่มาก ทรัพย์นั้นก็จะอยู่กับผู้ทำบุญตลอดไป ทำไปสุขกาย สุขใจในเวลาระลึกถึง เพราะรู้สึกว่าทรัพย์ที่บริจาคเป็นประโยชน์มากเช่นบริจาคสร้างอุโบสถแม้เพียง ๑ บาท ทรัพย์นั้นจะอยู่กับโรงอุโบสถนานเท่าอายุของโรงอุโบสถ และอยู่อย่างมีประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา และแก่คนหมู่มากที่ต้องอาศัยโรงอุโบสถ เวลาจะตายจะได้เป็นเครื่องระลึกทำให้จิตใจแจ่มใส นำไปสู่สุคติได้

ถึงตอนนี้แล้วพอจะรู้แล้วสิว่า จะต้องเพิ่มเติมบุญอีกใช่ไหม เพิ่มมากเท่าไรได้เท่านั้นนะ

ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับ การปิดทองฝังลูกนิมิต

พิธีกรรมเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของศาสนา ทำให้ความศรัทธาเชื่อถือในศาสนาเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าพิธีกรรมจะมิใช่แก่นของศาสนาก็ตาม แต่ก็เป็นอุบายที่ใช้อบรมสั่งสอนคนนับตั้งแต่เด็กๆ ให้เข้าใจศาสนาเป็นขั้นตอนไปตามลำดับอายุและความรู้ นอกจากนี้พิธีกรรมบางอย่างยังเป็นการให้ศาสนิกชนมีส่วนรวม ในการส่งเสริมศาสนา และบำเพ็ญประโยชน์เกื้อกูลแก่ตนเองดังเช่น การปิดทองฝังลูกนิมิตเป็นต้น

งานดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นประเพณีอย่างหนึ่ง ที่พุทธศาสนิกชนรู้จักกันดีและให้ความยอมรับว่าเป็นงานพิธีที่ยิ่งใหญ่เมื่อมีขึ้นต้องหาโอกาสไปร่วมให้ได้สักครั้งหนึ่งในชีวิตของตน ฉะนั้นเพื่อความรู้และความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น เกี่ยวกับงานประเพณีปิดทองฝังลูกนิมิต เราควรทราบถึงความเป็นมา ความเชื่อ และรายละเอียดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ความหมายของคำว่า นิมิต

คำว่า **นิมิต** เป็นภาษาบาลี มีความหมายหลายอย่างดังนี้คือ อันกำหนด, ความกำหนด, ลาง, รูปเปรียบ, เหตุ, มูลเค้า, เค้ามูล, เครื่องหมาย, นิมิต ชื่อเครื่องหมายเพศของบุรุษสตรี, ชื่อ

ของที่นำมาเป็นเครื่องหมายเขตแดน (ลูกนิมิต)

คำว่า **นิมิต** นี้สามารถตั้งวิเคราะห์แล้วแปลได้ ๒ อย่าง :

อย่างแรกเป็นศัพท์นามมาจาก นิ + มา ธาตุ (กำหนด,กะ) + ต ปัจจัย รูปวิเคราะห์ คือ อตฺตโน ผลํ นิมฺมินาตีติ นิมิตฺตํ. แปลว่าสิ่งที่กำหนดหรือกะผลแห่งตนได้ ชื่อว่า นิมิต

อย่างหลังเป็นศัพท์นามเหมือนกัน มาจาก นิ + มิ หรือ มิหฺ ธาตุ (ใส่,ซัดไป) + ต ปัจจัย รูปวิเคราะห์คือ นิมียติ ปกฺขิปียติ เอตฺถ ผลํ ตทายตฺตวุตฺติยาติ วา นิมิตฺตํ. แปลว่า ที่เป็นที่สำหรับใส่หรือซัดผลไปเพราะเป็นไปเกี่ยวเนื่องด้วยผลนั้นชื่อว่า นิมิต

คำว่า **นิมิต** เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย ในความหมายว่า **ลูกนิมิต** จึงหมายถึงก้อนหินใหญ่ที่คณะสงฆ์ฝังไว้เป็นเครื่องหมายเขต ที่ได้รับพระราชทานสีมา พิธีฝังเขตเรียกว่า ฝังลูกนิมิต โบสถ์แต่ละแห่งจะมีลูกนิมิตฝังอยู่ใต้ดิน ตามผังดังนี้

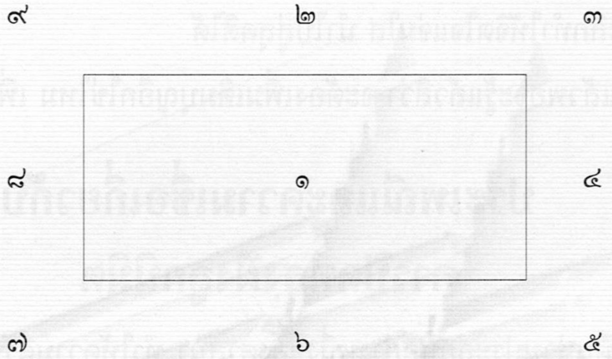

ทำไมต้องมีสีมารอบโบสถ์

ก่อนที่จะทราบถึงรายละเอียดของลูกนิมิต ควรทราบเรื่องของสีมาก่อน เพราะว่า สีมาเป็นเหตุเกิดของลูกนิมิต อีกประการหนึ่ง ลูกนิมิตเป็นเพียงเครื่องหมายให้รู้ขอบเขตของพุทธจักรหรือสีมา ว่ามีประมาณกว้างยาวเพียงใด เป็นสิ่งสำคัญรองลงมาจากสีมา ดังนั้นจึงถือว่าสีมาเป็นส่วนสำคัญเป็นอันดับแรก

คำว่า **สีมา** แปลว่า **เขต** หรือ **แดน** เป็นสิ่งสมมติเรียกเพื่อกำหนดขอบเขตของสถานที่ที่ใดที่หนึ่งว่ามีพื้นที่เท่าไร กว้างยาวเท่าไร เป็นต้น เหมือนกับการสร้างรั้วบ้านหรือล้อมรั้วที่ดิน ปักเขตที่ดินของตนไว้นั่นเอง ที่ดินที่อยู่ในเขตนั้นมีกำหนดรู้ด้วยหลักหรือรั้วนั้นก็เรียกว่า **"สีมา"** เหมือนกัน

แต่คำว่า **สีมา** ในความหมายทางวินัยพระนั้นกว้างขึ้นไปอีก คือหมายถึงแดนส่วนหนึ่งซึ่ง

ทางบ้านเมืองเช่นพระเจ้าแผ่นดิน หรือรัฐบาลผู้ปกครองผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดินนั้นๆ ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ และเป็นดินแดนเอกเทศต่างหากจากบ้าน มีกฎหมายคุ้มครอง ผู้ใดจะเรียกร้องหรือฟ้องร้องเป็นกรรมสิทธิ์ไม่ได้เป็นดินแดนที่ได้รับมอบนี้ เรียกเป็นภาษาวินัยพระว่า **"วิสุงคามสีมา"** แปลว่า **"ดินแดนต่างหากจากบ้าน"** คือแยกจากความเป็นบ้านโดยเด็ดขาดทั้งนี้ต้องเข้าใจว่ามิใช่เขตวัดทั้งหมดหากที่วัดที่สร้างกุฎิหรือศาลาไม่อยู่ในแดน **"วิสุงคามสีมา"** ด้วย ที่วัดส่วนนั้น ตามวินัยเป็นต้น จำต้องทำภายในกำหนดเขต คือ ภายในสีมา และพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตนั้นจะต้องมาพร้อมกันทุกรูป ถ้ามาไม่ได้เช่น อาพาธหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ต้องมอบฉันทะ คือ บอกให้ภิกษุรูปหนึ่งมาบอกความจำเป็นของตนในท่ามกลางสงฆ์ และยอมให้พระสงฆ์ทำกิจอันนั้นต่อไป

ความมุ่งหมายที่ทรงบัญญัติเช่นนั้นก็คือ พระพุทธองค์มีพระประสงค์จะให้คณะสงฆ์มีความพร้อมเพรียงกันในการทำกิจทุกๆ อย่าง ไม่ว่าจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะงุบงิบทำ โดยไม่บอกกล่าวให้พวกเดียวกันรู้ไม่ได้ อนึ่ง ขณะที่พระสงฆ์กำลังทำสังฆกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ ถือกันว่าคฤหัสถ์จะผ่านเข้าไปในเขตสีมาไม่ได้ จะทำให้สังฆกรรมที่พระสงฆ์ทำอยู่นั้นเสียไป ซึ่งเรียกว่า "ผ่ากรรม" แต่ความจริงไม่ใช่เช่นนั้น

พิธีฝังลูกนิมิตผูกพัทธสีมา

การผูกพัทธสีมาที่นิยมทำกันในบัดนี้ เริ่มต้นที่จะผูกพัทธสีมานั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากทางบ้านเมืองเสียก่อนคือ ต้องเป็นที่ที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้เป็นสิทธิแก่คณะสงฆ์ ซึ่งเรียกว่าวิสุงคามสีมา เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว พระก็มีสิทธิเต็มที่ในที่นั้นๆ แล้วจัดการผูกพัทธสีมาหรือเรียกว่าฝังลูกนิมิตต่อไป ก่อนที่จะผูกจะต้องสวดถอนเสียก่อน การสวดถอนนั้นโดยประสงค์ว่า ที่ๆ ผูกสีมาจะต้องไม่ไปทับที่ ที่เคยเป็นสีมามาก่อน หากปรากฏในภายหลังว่า ที่นั้นได้เคยเป็นสีมาของวัดใดวัดหนึ่งมาแต่ก่อน สีมาที่ผูกใหม่นั้นก็ใช้ไม่ได้ ที่บางแห่งถึงแม้ว่าจะไม่มีอะไรแสดงให้รู้ว่าเป็นเขตสีมามาก่อนก็ดี แต่ใครจะรู้ได้ว่า เมื่อพันปีมาแล้วที่ตรงนั้นได้เคยเป็นเขตสีมาของวัดใดวัดหนึ่ง โดยที่ต้องระมัดระวังในข้อนี้ จึงจำเป็นต้องมีพิธีสวดถอนกันเสมอไป

วิธีทักสีมานั้น คือภิกษุทั้ง ๔ รูปพากันไปตรวจที่ๆ มีเครื่องหมายกำหนดเขต เริ่มทักตั้งแต่ทิศบูรพาเป็นต้นไปโดยลำดับ การทักนั้นให้ภิกษุรูปหนึ่งใน ๔ รูปนั้น ถามขึ้นว่า **ปุรตฺถิมาย ทิสาย กึ นิมิตฺตํ** แปลว่า "ในทิศบูรพาอะไรเป็นเครื่องหมาย" แล้วผู้ใดผู้หนึ่งตอบก็ได้หรือภิกษุด้วยกันก็ได้ ตามพระอารามหลวงสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินกับพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงตอบพร้อมๆ กัน คำตอบก็ว่า **ปาสาโณ ภนฺเต** แปลว่า "หินเป็นเครื่องหมาย เจ้าข้า" ทำดังนี้ไปโดยลำดับ

จนถึงมุมสุดท้าย แล้วกลับมาทักซ้ำอันเดิมอีกอันหนึ่ง สมมติว่าเครื่องหมายอยู่ ๘ มุมตามทิศทั้ง ๘ ต้องสวดทักตั้งแต่มุมที่ ๑ ถึงมุมที่ ๘ แล้วกลับมาทักซ้ำสวดอีกที่ ๑ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้บรรจบกันถ้าไม่เช่นนั้น ถือว่า **นิมิตขาด** เมื่อสวดทักเสร็จพระสงฆ์ ๔ รูปกลับเข้าโบสถ์แล้วสวดประกาศสีมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเสร็จสวดประกาศสีมาจึงฝังก้อนหินที่วางไว้เป็นเครื่องหมายเขตนั้นลงไว้ในดินเป็นอันเสร็จพิธี

ตามความเชื่อของคนไทยนั้น หลุมที่ฝังลูกนิมิตนี้นิยมจะเอาของดีๆ เช่นเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องนาค เป็นต้นไปใส่ไว้ ถือว่าเป็นการฝังทรัพย์เป็นมูลนิธิไว้ในพระศาสนาและบางทีก็นำกระดาษ ดินสอ ด้ายกลุ่ม เข็ม ไปใส่ในหลุม ความมุ่งหมายเห็นจะเป็นเพราะปรารถนาให้มีปัญญาเฉียบแหลมดุจเข็ม เล่าเรียนอะไรสำเร็จง่ายมีความทรงจำดีดุจดังที่เขียนไว้ที่กระดาษ มีความคิดติดต่อเป็นสาย ดุจด้ายกลุ่มฉะนั้นแม้กระทั่งในเวลาตัดลูกนิมิต ด้ายสายสิญจน์หรือหวายที่เขาทำเป็นสาแหรกสำหรับแขวนลูกนิมิตตามจุดกลางของแต่ละหลุมนั้น พุทธศาสนิกชนทั่วไปไม่น้อย ก็มักจะนิยมนำไปเก็บไว้เพื่อสักการะบูชา โดยยึดถือตามกันมาว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นเครื่องลางของขลังอย่างดีบางแห่งถึงกับก่อความโกลาหลยื้อแย่งกันก็มี

การปิดทองลูกนิมิต

ในบรรดางานที่จัดขึ้นในวัด ไม่ว่าจะเป็นงานเล็กหรืองานใหญ่เพียงไร ย่อมมีความสำคัญไม่เท่ากับงานปิดทองลูกนิมิต หรืองานผูกพัทธสีมา หรือที่ชาวบ้านทั่วๆ ไปเรียกกันติดปากว่า “งานฝังลูกนิมิต” งานปิดทองลูกนิมิตนี้ถือกันว่าสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง วัดใดเคยจัดงานเช่นนี้มาแล้วก็จะจัดได้เพียงครั้งเดียวในชั่วอายุของตนส่วนพุทธศาสนิกชนทั้งหลายนั้นถือว่าการที่ได้ร่วมงานปิดทองลูกนิมิตเป็นการบำเพ็ญบุญอย่างหนึ่งที่มีคุณานิสงส์กว้างใหญ่ไพศาลเป็นประดุจสะพานที่จะทอดข้ามไปให้ได้ประสบสมบัติทั้ง ๓ ประการคือ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ และนิพพานสมบัติ

คนโบราณนั้นท่านเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า และยังถือกันว่าในทิศทั้ง ๘ นั้น มีพระอรหันต์คอยปกป้องรักษาคุ้มครองอยู่ โดยมีพระพุทธเจ้าอยู่กลางพระอรหันต์ทั้ง ๘ ทิศนั้นดังนี้

สมฺพุทฺโธ ทิปทํ เสฏฺโฐ **นิสินฺโน เจว มชฺฌิเม**
โกณฺฑญฺโญ ปุพฺพภาเค จ **อาคเณยฺเย จ กสฺสโป**
สารีปุตฺโต จ ทกฺขิเณ **หรติเย อุปาลี จ**

ปจฺฉิเมปิ จ อานนฺโท	**พายพฺเพ จ ควมฺปติ**
โมคฺคลฺลาโน จ อุตฺตเร	**อิสาเณปิ จ ราหุโล**

แปลว่า

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า	**ประทับอยู่ท่ามกลาง**
พระอัญญาโกณฑัญญะ	**ประจำทิศตะวันออก**
พระมหากัสสปะ	**ประจำทิศตะวันออกเฉียงใต้**
พระสารีบุตร	**ประจำทิศใต้**
พระอุบาลี	**ประจำทิศตะวันตกเฉียงใต้**
พระอานนท์	**ประจำทิศตะวันตก**
พระควัมปติ	**ประจำทิศตะวันตกเฉียงเหนือ**
พระโมคคัลลานะ	**ประจำทิศเหนือ**
พระราหุล	**ประจำทิศตะวันตกเฉียงเหนือ**

ฉะนั้น การปิดทองลูกนิมิตทั้ง ๙ ลูก จึงเท่ากับบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ๘ องค์ ดังกล่าวนั่นเอง โดยเวลาปิดก็ให้น้อมนึกถึงท่านเหล่านั้นไปด้วย ถือว่าเป็นพุทธานุสสติและสังฆานุสสติที่ดี นอกจากนี้พอปิดเสร็จก็อธิษฐานขอพรจากพระอรหันต์นั้นๆ ตามลักษณะคุณพิเศษที่ท่านได้รับการยกย่องจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือ

- ด้านทิศตะวันออก (พระอัญญาโกณฑัญญะ) ขอให้มีอายุยืน
- ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ (พระมหากัสสปะ) ขอให้มีความสันโดษไม่โลภมาก
- ด้านทิศใต้ (พระสารีบุตร) ขอให้มีปัญญามาก
- ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ (พระอุบาลี) ขอให้มีมารยาท มีวินัย อวัยวะสมส่วนเป็นระเบียบ
- ด้านทิศตะวันตก (พระอานนท์) ขอให้ความทรงจำดี
- ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ (พระควัมปติ) ขอให้มีลาภมาก มีบริวารแวดล้อม
- ด้านทิศเหนือ (พระโมคคัลลานะ) ขอให้มีเดช มีอำนาจ ศัตรูพ่ายแพ้
- ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ (พระราหุล) ขอให้คงแก่เรียน เรียนเก่ง มีเชาวน์ที่ดี

****

อานิสงส์ของการสร้างอุโบสถ
ความหมายของคำว่า "อุโบสถ"

ความหมายของคำว่า "อุโบสถ" นั้น สามารถจำแนกได้ ๒ ลักษณะซึ่งเป็นที่ทราบกันในปัจจุบันก็คือ

ความหมายที่เป็นรูปนาม คือ เป็นชื่อของ "สถานที่" เป็นที่ประชุมทำสังฆกรรมตลอดถึงกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญอื่นๆ

ความหมายที่เป็นนามธรรม คือ เป็นชื่อของ "ธรรม" ที่ควรรักษาและปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น อุโบสถศีล เป็นต้น

อานิสงส์ของการสร้างอุโบสถ

อานิสงส์การสร้างอุโบสถ ในความเข้าใจของสาธุชน คงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าอุโบสถนั้นมีประโยชน์เช่นไรบ้าง ถ้าเราเข้าใจประโยชน์และความจำเป็นของโรงอุโบสถแล้ว จะทำให้มองเห็นอานิสงส์ของการสร้างอุโบสถได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างอุโบสถนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะพึงกระทำได้กันง่ายๆ ตามคติโบราณกาลถือว่า เป็นเรื่องใหญ่และมีความสำคัญ มีผลมาก มีอานิสงส์มาก เพราะอุโบสถมีนัยสำคัญที่จะชี้ให้เห็นพอเป็นแนวทางแห่งการเพิ่มพูนความรู้ ดังนี้

๑. อุโบสถในฐานะที่เป็นศาสนวัตถุ

นักศาสนศาสตร์บอกว่า การที่ศาสนาหนึ่งศาสนาใด จะเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๕ ประการด้วยกัน คือ

๑.๑ ศาสดาของศาสนา คือ องค์ผู้เป็นบรมครูที่ตรัสรู้และนำศาสนธรรมมาสั่งสอนเวไนยสัตว์

๑.๒ ศาสนธรรม คือ คำสั่งสอนที่ศาสนาได้รู้และนำมาเผยแผ่

๑.๓ ศาสนวัตถุ คือ สถานที่เป็นที่อยู่อาศัยของศาสนบุคคลในการนำพาภาระของศาสนา เช่น อุโบสถ กุฎี ศาลา วิหาร เป็นต้น

๑.๔ ศาสนบุคคล คือ ผู้นำพาภาระของพระศาสนา ศึกษาศาสนธรรมและปฏิบัติศาสนธรรม ตลอดถึงการเผยแผ่ศาสนธรรมให้อำนวยประโยชน์สุขแก่ชุมชนหมู่มาก

๑.๕ ศาสนพิธี คือ ระเบียบที่จะพึงปฏิบัติในทางศาสนา เพื่อเป็นการปฏิบัติธรรมให้เกิดเป็นรูปนามมากขึ้น

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทั้ง ๕ ดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเป็นได้ว่าอุโบสถนั้นมีความสำคัญประการหนึ่งในฐานะที่เป็นศาสนวัตถุ ที่จะใช้ตามความจำเป็นในศาสนาต่อไป ปรากฏเป็นหลักฐานที่มั่นคงสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่อนุชนผู้เลื่อมใสศรัทธา

๒. อุโบสถในฐานะเป็นเขตแดนแห่งความสามัคคี

นับแต่ครั้งพุทธกาลเป็นที่ทราบกันดีว่า พระพุทธเจ้าทรงมอบอำนาจให้พระสงฆ์เป็นใหญ่ในการปกครองและการงานในทางพระพุทธศาสนาแทนพระองค์ เมื่อกิจของพระสงฆ์เกิดขึ้นจึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ จะต้องประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจนั้นๆ ให้ลุล่วงไปโดยถือเอาความเห็นของที่ประชุมเป็นใหญ่เราเรียกกิจที่พระสงฆ์พร้อมใจกันทำนั้นว่า “สังฆกรรม” สังฆกรรมที่ต้องกระทำในมณฑลแห่งโรงอุโบสถ เช่น การอุปสมบท (การบวชนาค) เรียกว่า อุปสมบทกรรม ๑ การประชุมฟังสวดปาฏิโมกข์ในวันขึ้น/แรม ๑๔ ค่ำ และ ๑๕ ค่ำ เรียกว่า อุโบสถกรรม ๑ การปวารณาออกพรรษาของภิกษุสงฆ์ เรียกว่า ปวารณากรรม ๑ การสวดมอบถวายผ้ากฐินแก่องค์ผู้ครองกฐินด้วยญัตติทุติยกรรมวาจา ๑

สังฆกรรมดังกล่าวมาข้างต้น จะต้องกระทำในเขตสามัคคีกรรมที่กำหนดไว้ซึ่งมีเขตแดนกำหนดไว้ที่เราเรียกว่า “สีมา” ล้อมรอบโรงอุโบสถโดยมีนิมิตเป็นเครื่องกำหนดหมายเอาไว้เท่านั้น สังฆกรรมเหล่านั้นจึงจะเป็นกรรมที่ทำสำเร็จแล้ว ดังนั้น โรงอุโบสถจึงได้ชื่อว่า เป็นเขตแดนแห่งความสามัคคี การสร้างอุโบสถจึงถือได้ว่า เป็นการส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีทางหนึ่งด้วยความสามัคคีนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นสาเหตุนำความสุขมาให้ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองดังบาลีว่า

“สุขา สงฺฆสฺส สามคฺคี สมคฺคานํ ตโป สุโข”

แปลว่า “ความพร้อมเพรียงของปวงชนผู้เป็นหมู่ ยังความเจริญให้สำเร็จ

๓. อุโบสถในฐานะเป็นสถานที่ให้กำเนิดศาสนทายาท

ทายาทศาสนาคือ ผู้สืบทอดอายุของพระศาสนาที่จะนำพาภาระของพระศาสนาให้ลุล่วงต่อไปเรียกว่า เป็นศาสนบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของศาสนาเพราะหากว่า ขาดศาสนบุคคลในการนำพาภาระของพระศาสนาแล้ว ศาสนานั้น ก็มิอาจที่จะเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปได้ ผู้ที่จะบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนานั้นจำต้องกระทำพิธีบรรพชาอุปสมบทในโรงอุโบสถเท่านั้น จึงถือว่าเป็นพระภิกษุโดยถูกต้องตามพุทธบัญญัติ อุโบสถจึงเป็นสถานที่เกิดขึ้นแห่งศาสนบุคคลศาสนทายาทโดยแท้ เพราะตามพุทธบัญญัติแล้ว การอุปสมบทเป็นภิกษุในทางพระพุทธศาสนานั้นจะกระทำในสถานที่อื่นจากโรงอุโบสถมิได้หรืออีกนัยหนึ่งคือจะต้องกระทำในเขตแดนสามัคคีที่มีการกำหนดเขตแดนไว้แล้วเท่านั้น

๔. อุโบสถในฐานะที่เป็นสถานที่ปลูกฝังความดี

กล่าวได้ว่า ผู้ที่เข้ามาถือบวชในพระพุทธศาสนานั้น ชื่อว่า เป็นผู้ที่ตั้งใจที่จะเป็นคนดี เพราะความเป็นอยู่ของนักบวชในพระพุทธศาสนานั้น ต้องปรับตัวให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าตลอดเวลา จำต้องละทิ้งอุปนิสัยเก่าๆ ที่เคยประพฤติปฏิบัติมาในครั้งนี้เป็นคฤหัสถ์ให้หมด แล้วทำตัวให้เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย ซึ่งถือว่า เป็นการทำในสิ่งที่ผู้อื่นทำได้ยาก แม้พระพุทธเจ้า ก็ได้ตรัสเป็นคาถาประพันธ์กล่าวถึงสิ่งที่กระทำได้ยากลำบากไว้ว่า

"ทุปฺปพฺพชฺชํ ทุรภิรมํ ทุราวาสา ฆรา ทุกฺขา
ทุกฺโข สมานสํวาโส ทุกฺขานุปติตทฺธคู
ตสฺมา น จทฺธคู สิยา น จ ทุกฺขานุปติโต สิยา"

แปลว่า **"การบวชก็ยาก การยินดี (ในการบวช) ก็ยาก**
เรือนที่ปกครองไม่ดี ให้เกิดทุกข์ ผู้เดินทางไกล ก็ถูกทุกข์ติดตาม
เพราะฉะนั้น จึงไม่ควรเป็นผู้เดินทางไกล และไม่ควรเป็นผู้ถูกความทุกข์ติดตาม"

จะเห็นว่า การที่จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้นไม่ใช่เรื่องที่กระทำได้ง่ายด้วยที่ต้องแบกรับภาระหน้าที่ต่างๆ มิอาจที่จะละทิ้งโดยเด็ดขาดได้ เพราะต้องรับผิดชอบ แม้กระทั่งการจะเข้ามาบวชตามจารีตประเพณี ๗ วัน ๑๕ วัน ๑ เดือน หรือ ๓ เดือน เป็นต้น ก็ยังหาโอกาสที่จะทำได้ยากยิ่งและการที่ได้เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุแล้ว จะทำใจให้ยินดีในการประพฤติตามศีลาจารวัตร ก็ยังยินดีได้ยาก ดังนั้น ผู้ที่เข้ามาบวชจึงถือได้ว่า เป็นผู้ที่ตั้งใจเป็นคนดี การสร้างอุโบสถจึงเท่ากับเป็นการ สร้างสถานที่ปลูกฝังให้เป็นคนดี เป็นสถานที่ส่งเสริมให้คนเป็นคนดีในโอกาสต่อไป

๕. อุโบสถในฐานะที่เป็นการบำเพ็ญอธิษฐานกรรม

ดังได้กล่าวแล้วว่า การสร้างอุโบสถนั้น ไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้โดยง่าย ผู้ที่จะสร้างอุโบสถให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายเช่นกัน และไม่ใช่จะทำได้เพียงผู้เดียว หากแต่จะต้องอิงอาศัยกันและกันระหว่างศรัทธาสาธุชนที่จะเกื้อกูลช่วยเหลือกันจึงสัมฤทธิ์ผลได้ และทุกผู้ทุกนามที่จะร่วมสร้างอุโบสถนั้น จะต้องประกอบด้วยอธิษฐานธรรม ๔ ประการ เป็นประการสำคัญคือ

๑) **ปัญญา** คือ ปัญญาพิจารณาเล็งเห็นโทษของความโลภ ความอยากได้และโทษของความตระหนี่หวงแหน พิจารณาเห็นถึงความสำคัญของการบริจาคทรัพย์สินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ไว้เป็นสมบัติของโลก เพราะถ้ามนุษยชาติ มีแต่จะเอาแต่เพียงอย่างเดียว ไม่มีการให้

ไม่มีการแบ่งปัน โลกก็จะมีแต่ความเดือดร้อน โลกจะเป็นอยู่อย่างสงบสุข ก็ด้วยการให้ การแบ่งปัน การเอื้ออาทรกันและกัน

๒) **สัจจะ** คือ การตั้งใจจริง พูดจริง ทำจริง ทำอธิษฐานกรรมที่ตั้งมั่นอยู่ในใจในการตัดสินใจกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ รับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม

๓) **จาคะ** คือ การเสียสละสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ความจริงใจสละสิ่งที่จะขัดขวางต่อการทำความดี ด้วยการบริจาคเสีย

๔) **อุปสมะ** คือ ความสงบใจ สภาวะที่ไม่ยอมให้อะไรมาทำให้ใจกระวนกระวายได้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์เช่นไร เมื่อเราตั้งใจที่จะทำความดีแล้ว แม้จะมีความไม่พอใจเกิดขึ้น หรือแม้จะมีภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในยุคค่าเงินบาทลอยตัว หรือแม้จะมีความรู้สึกสองกระแสต่อต้านกัน ก็ปราบความรู้สึกด้านลบนั้นให้ได้ แล้วจำกัดให้อยู่ในสภาวะที่สงบ

ด้วยเหตุที่การทำความดีสักอย่างหนึ่ง มักจะมีอุปสรรคมาขัดขวาง หรือความรู้สึกเสียดายนั่นเองเป็นอุปสรรค พระพุทธเจ้า จึงตรัสเตือนไว้ว่า ถ้าคิดจะทำความดี ก็ให้รีบทำทันทีในขณะที่เกิดความคิดขึ้นอย่ามัวชักช้าอยู่เพราะใจของมนุษย์ เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เพราะถ้าชักช้าอยู่ใจเราอาจไปยินดีในอันที่จะไม่ทำได้ จะทำให้ต้องพลาดจากการทำความดีไป ดังบาลีที่ตรัสไว้ในขุททกนิกาย ธรรมบทว่า

“อภิตฺถเรถ กลฺยาเณ ปาปา จิตฺตํ นิวารเย
ทนฺธํ หิ กรโต ปุญฺญํ ปาปสฺมึ รมตี มโนติ”

แปลว่า **“มนุษย์พึงรีบขวนขวายทำความดี พึงห้ามจิตใจจากความชั่ว เพราะว่าเมื่อทำความดีช้าเกินไป ใจจะยินดีในความชั่ว”**

๖. อุโบสถในฐานะเป็นที่หลั่งไหลแห่งบุญเป็นนิตย์

อุโบสถนั้น ดังกล่าวมาแล้วว่าเราใช้เป็นสถานที่ประกอบสังฆกรรมและการบำเพ็ญกุศลตลอดถึงพิธีกรรมนั้นที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องการทำความดี คือทั้งที่เป็นบุญและเป็นกุศล เพราะฉะนั้น การร่วมสร้างอุโบสถก็เท่ากับว่า เป็นการบำเพ็ญกุศลอยู่เป็นนิตย์ และย่อมจะได้รับบุญกุศลอยู่เป็นนิตย์ ตลอดเวลาที่อุโบสถยังใช้เป็นที่บำเพ็ญประโยชน์อยู่ยิ่งใช้เป็นที่บำเพ็ญบุญกุศลมากครั้งเท่าใดอานิสงส์ผลบุญย่อมมีมากขึ้นเท่านั้นพระสงฆ์ยังได้อยู่อาศัยทุกวันคืน ย่อมได้รับผลานิสงส์อยู่ทุกวันคืน พระสงฆ์มีจำนวนมากขึ้นเท่าใดย่อมได้รับอานิสงส์มากขึ้นเท่านั้น อุโบสถจึงเป็นสถานที่ใช้เป็นประโยชน์อย่างมากในทางพระพุทธศาสนาเป็นสาราณียสถานที่หวนระลึกถึงการมีส่วนร่วมสร้างครั้งใด ก็ให้เกิดปีติ ความอิ่มใจปลื้มใจที่ได้มีส่วนในการสร้างสิ่งที่ดีกับพระศาสนาครั้งนั้น เป็นต้น

เมื่อพิจารณาโดยนัยต่างๆ ดังกล่าวมานั้น อุโบสถจึงเป็นศาสนวัตถุที่อำนวยประโยชน์มาก และเป็นที่หลั่งไหลมาแห่งบุญ เป็นที่หลั่งไหลมาแห่งกุศลอยู่เป็นนิตย์ ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสแสดงถึงอานิสงส์แห่งการถวายเสนาสนะไว้ว่า

.... เย ททนฺติ อุปสฺสยํ

เตสํ ทิวา จ รตฺโต จ สทา ปุญฺญํ ปวฑฺฒติ ฯ

แปลว่า “..............................ชนเหล่าใด ให้สถานที่เป็นที่อยู่อาศัย

บุญ ย่อมเจริญแก่ชนเหล่านั้น ในกาลทุกเมื่อ ทั้งในเวลากลางวันและในเวลากลางคืน”

ฤทธานุภาพแห่งบุญ

จะเห็นได้ว่า ผลานิสงส์ในการสร้างอุโบสถนั้น มีมากมายหลายประการ ดังกล่าวมาข้างต้นพอเป็นที่เข้าใจ โดยสรุปแล้ว เราเรียกอานิสงส์ในการสร้างอุโบสถนั้นว่า บุญ นั่นเอง คำว่า “บุญ” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เป็นชื่อของความสุข” เพราะฉะนั้น การที่เราท่านทั้งหลายได้ร่วมกันสร้างบุญกุศล สร้างเสนาสนะถวายแก่พระศาสนาแล้วมีความสบายใจ มีความสุขใจ นับว่าเราได้อานิสงส์แห่งบุญแล้วในเบื้องต้น ฤทธานุภาพแห่งบุญกุศล ยังจะส่งผลข้ามภพข้ามชาติให้เป็นปัจจัยแห่งความดีงามต่อๆ ไปตลอด

สรุป

อุโบสถเป็นศาสนวัตถุที่มีประโยชน์และมีความสำคัญตามนัยที่กล่าวมาแล้ว การที่สาธุชนทั้งหลายได้ช่วยกัน เสียสละทรัพย์สินเงินทองเพื่อเป็นทุนในการก่อสร้างอุโบสถนั้น ถือว่า ได้ทำคุณประโยชน์แก่สังคม โดยเฉพาะแก่พุทธศาสนา เพื่อเป็นถาวรวัตถุเป็นมรดกทางสังคมที่จะตกทอดไปถึงอนุชนรุ่นต่อไปและเป็นการฝังทรัพย์ไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นการสั่งสมบุญและแสวงหาบุญกุศลให้แก่ตนเอง การบำเพ็ญบุญและการสั่งสมบุญ เรียกได้ว่า “บุญนิธิ” เป็นขุมทรัพย์ คือ บุญที่เราก่อตั้งเอาไว้ บุญนิธินั้น จะเผล็ดดอกออกผลานิสงส์โดยประการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแก่ผู้ที่กระทำเอาไว้ทั้งในปัจจุบันชาติและในชาติต่อไปตามสมควรแก่พลังแห่งบุญ เพราะฉะนั้น ผู้ที่เป็นบัณฑิตทั้งหลายเมื่อทราบประโยชน์ดังนี้แล้ว พึงรีบสร้างบุญนิธิไว้ให้แก่ตนเองอย่าได้ประมาท

****

ฝังลูกนิมิต : กิจของสงฆ์ ทางสร้างกุศลของฆราวาส

พุทธศาสนิกชนที่เข้าไปในวัด ส่วนใหญ่คงจะรู้สึกชินตากับแท่นหินในซุ้มที่ตั้งอยู่รอบๆ โบสถ์ที่เราเรียกกันว่า "ใบสีมา" หรือ "ใบเสมา" อยู่ไม่น้อย แต่เชื่อว่าหลายคนอาจจะไม่ทราบว่า ใบสีมานี้มีไว้เพื่ออะไร และหากจะบอกต่อว่าใต้ใบสีมานี้จะมี "ลูกนิมิต" ฝังอยู่ข้างใต้ คงมีคนอีก จำนวนไม่น้อยที่อยากทราบว่า "ลูกนิมิต" คืออะไร และทำไมต้องฝังไว้ใต้ใบสีมาดังกล่าว โดยเฉพาะเมื่อเราเดินทางไปต่างจังหวัดหลายครั้งหลายคราที่เราเห็นป้ายที่ปักข้างทางเชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนไปร่วม"ฝังลูกนิมิต" ตามวัดต่างๆ หลายคนก็คงสงสัยว่าใช่ลูกนิมิตเดียวกันหรือไม่ ดังนั้น เพื่อเป็นความรู้ในเรื่องดังกล่าว กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม จึงขอนำเรื่องเกี่ยวกับลูกนิมิตมาเสนอให้ทราบ ดังนี้

โดยทั่วไป "ลูกนิมิต" ที่เราเห็น มักจะมีลักษณะเป็นลูกหินกลมๆ สีดำ มีทองคำเปลวปิดโดยรอบ ซึ่งตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฯ "ลูกนิมิต" หมายถึง "ลูกที่ทำกลมๆ ประมาณเท่าบาตร มักทำด้วยหิน ใช้ฝังเป็นเครื่องหมายเขตอุโบสถ" ส่วนพจนานุกรม ฉบับมติชนให้ความหมายว่า "ก้อนหินที่วางบอกเขตพัทธสีมาในการทำสังฆกรรม" สรุปแล้ว ลูกนิมิต ก็คือ ลูกหินกลมๆ ที่ใช้ฝังเพื่อเป็นเครื่องหมายบอกให้ทราบว่าตรงไหนเป็นเขตอุโบสถหรือโบสถ์ เพื่อให้พระสงฆ์ได้ใช้เป็นที่ประกอบสังฆกรรมนั่นเอง เพราะคำว่า "นิมิต" แปลว่า "เครื่องหมาย"

เหตุที่ต้องมี "นิมิต" เป็นเครื่องหมายบอกว่าตรงไหนเป็นโบสถ์ ก็สืบเนื่องมาจากในสมัยพุทธกาล เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศศาสนาแล้ว ภายหลังได้มีผู้เข้ามาบวช เป็นพระภิกษุสาวกมากขึ้นพระองค์จึงได้ส่งพระภิกษุเหล่านี้ออกไปเผยแผ่พระศาสนาตามที่ต่างๆซึ่งการที่พระภิกษุออกไปอยู่ห่างไกลจากพระพุทธองค์นั้น ก็เท่ากับห่างจากการฟังพระธรรม คำสั่งสอนของพระองค์ อีกทั้ง พระสงฆ์ที่บวชแล้วก็มิใช่ว่าจะบรรลุพระอรหันต์กันทุกองค์ ดังนั้น อาจจะเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งของพระพุทธองค์ที่ต้องการให้มีการทบทวนพระธรรมคำสั่งสอนของ พระองค์อยู่เสมอ รวมทั้งให้สงฆ์ได้มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาหรือทำกิจบางประการร่วมกัน ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงได้กำหนดให้พระสงฆ์ต้องประชุมร่วมกัน หรือที่เรียกว่า ทำสังฆกรรม ในบางเรื่อง เช่น การสวดปาติโมกข์ การบวชพระ การกรานกฐิน และการปวารณากรรม เป็นต้น โดยกำหนดให้ทำสังฆกรรมในบริเวณที่กำหนดไว้เท่านั้น เพื่อมิให้ฆราวาสมายุ่งเกี่ยวเนื่องจากเรื่อง เหล่านี้เป็นกิจของสงฆ์ผู้ทรงศีลโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากในสมัยแรกๆ พระภิกษุยังไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน แม้ว่าต่อมาจะมีผู้ถวายพื้นที่เป็นวัดให้พระอยู่ แต่ส่วนใหญ่ก็จะเป็นป่าตามธรรมชาติ เช่น วัดเวฬุวัน (ป่าไผ่) ดังนั้น เมื่อพระสงฆ์ต้องจาริกไปยังที่ต่างๆ จึงทรงให้ หมายเอา วัตถุบางอย่างเป็นเครื่องกำหนดเขตแดน ขึ้น เรียกว่า การ ผูกสีมา (คำว่า "สีมา" แปลว่า "เขตแดน") ซึ่งพระพุทธองค์ได้กำหนดไว้ ๘ ประการ ได้แก่ ภูเขา ศิลา ป่าไม้ ต้นไม้ จอมปลวก หนทาง แม่น้ำ และ น้ำนิ่ง และเรียกเครื่องหมายบอกเขตแดนนี้ว่า "นิมิต" แต่นิมิตเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ทำให้การ

กำหนดเขตแดนที่จะทำสังฆกรรมหรือพูดง่ายๆ ว่า การกำหนดสถานที่ประชุมสงฆ์ทำได้ยากและมักคลาดเคลื่อน ต่อมาจึงการพัฒนากำหนดนิมิตใหม่อีกประเภทหนึ่ง ขึ้นแทน คือ เป็นนิมิตที่จัดสร้างหรือทำขึ้นเฉพาะ เช่น บ่อ คู สระ และก้อนหิน โดยเฉพาะก้อนหินเป็นที่นิยมกันมาก เพราะทนทานและเคลื่อนย้ายได้ยาก ครั้นเมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น จึงได้มีการประดิษฐ์ก้อนหินให้เป็นลูกกลมๆ เป็นเครื่องหมายที่ค่อนข้างถาวรขึ้นแทน และเรียกกันว่า “ลูกนิมิต” ดังที่เราเห็นกันอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงมีการเรียกเขตแดนที่ใช้ทำสังฆกรรมนี้ว่า “โบสถ์” ซึ่งสมัยก่อนโบสถ์คงมีลักษณะตามธรรมชาติมากกว่าจะเป็นถาวรวัตถุเช่นสมัยนี้ และเมื่อมี “ลูกนิมิต” เป็นเครื่องหมายบอกเขต ต่อๆ มาก็มีพิธีที่เรียกว่าการ “ฝังลูกนิมิต” ขึ้นด้วย

“การฝังลูกนิมิต” นี้ มีชื่อเรียกเป็นทางการอีกอย่างหนึ่งว่าการ “ผูกพัทธสีมา” (ซึ่งก็แปลว่าเขตทำสังฆกรรมที่กำหนดตามพุทธานุญาต) โดยปัจจุบันจะเริ่มจากพระสงฆ์ประชุมพร้อมกันในโบสถ์เพื่อทำพิธี สวดถอน มิให้อาณาบริเวณที่จะกำหนดนี้ไปทับที่ที่เคยเป็นสีมาหรือเป็นที่ที่มีเจ้าของครอบครองอยู่ก่อน เมื่อพระสงฆ์สวดถอนเป็นแห่งๆ ไปตลอดสถานที่ที่กำหนดเป็นเขตแดนทำสังฆกรรมแล้วว่ามีอาณาเขตเท่าใดจากนั้นจะต้องไปขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเพื่อให้ที่ดินบริเวณนั้นเป็นสิทธิ์ของสงฆ์ที่เรียกว่าขอ วิสุงคามสีมา (คือเขตที่ได้ พระราชทานแก่สงฆ์เพื่อใช้เป็นที่ทำสังฆกรรม) เป็นการแยกส่วนบ้านออกจากส่วนวัด (วิสุง แปลว่า ต่างหาก คาม แปลว่า บ้าน)การที่ต้องขอพระบรมราชานุญาตเพราะถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นเจ้าของแผ่นดิน การจะกระทำใดบนพื้นแผ่นดินจึงต้องขอพระบรมราชานุญาตก่อน

โดยทั่วไป ลูกนิมิตที่ใช้ผูกสีมาจะมีจำนวน ๙ ลูก โดยฝังตามทิศต่างๆ โดยรอบอุโบสถทั้ง ๘ ทิศๆ ละ ๑ ลูก และฝังไว้กลางอุโบสถอีก ๑ ลูกเป็นลูกเอก เมื่อจะผูกสีมาพระสงฆ์จำนวน ๔ รูปก็จะเดินตรวจลูกนิมิตที่วางไว้ตามทิศต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่ทิศตะวันออกเป็นต้นไป เรียกว่า สวดทักสีมา จนครบทุกทิศและมาจบที่ทิศตะวันออกอีกครั้งเพื่อให้แนวนิมิตบรรจบกัน เมื่อสวดทักนิมิตจบแล้วก็จะกลับเข้าไปประชุมสงฆ์ในอุโบสถ และสวดประกาศสีมาอีกครั้งหลังจากนั้นก็จะทำการตัดลูกนิมิตลงหลุมเพื่อกลบ แล้วสร้างเป็นซุ้มหรือก่อเป็นฐานตั้งใบสีมาต่อไปซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันใบสีมานี้ได้กลายเป็นเครื่องหมายบอกเขตของโบสถ์แทนลูกนิมิตที่เป็นเครื่องหมายเดิมที่ถูกฝังอยู่ข้างใต้ไปแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของความสวยงามหรือการออกแบบในภายหลังก็ได้

อนึ่ง ลูกนิมิตที่ใช้ฝังตามทิศต่างๆ นี้ มีผู้เปรียบว่าเป็นเสมือนองค์พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์สาวกสำคัญๆ กล่าวคือ ลูกนิมิตที่ฝังทาง ทิศตะวันออก หมายถึง พระอัญญาโกณฑัญญะ ซึ่งได้ชื่อว่าผู้รู้ราตรีกาลนาน คือ มีความรู้มาก ผ่านโลกมามาก ทิศตะวันออกเฉียงใต้ หมายถึง พระมหากัสสปะ ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทรงธุดงค์คุณ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง พระราหุล ผู้เป็นเลิศทางการศึกษา ทิศใต้ หมายถึง พระสารีบุตร ผู้เลิศในทางปัญญา ทิศเหนือ หมายถึง พระโมคัลลานะ ผู้เลิศทางฤทธิ์ ทิศตะวันตก หมายถึง พระอานนท์ ผู้เลิศในทางพหูสูต ทิศตะวันตกเฉียงใต้ หมายถึง พระอุบาลี ผู้เลิศในทางวินัย และ ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ หมายถึง พระควัมปติ ผู้เลิศในทางลาภและรูปงาม ส่วนลูกนิมิต กลางโบสถ์ ก็คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ด้วยเหตุที่ในสมัยก่อน การที่จะสร้างโบสถ์ได้หลังหนึ่งๆ หรือแม้จะซ่อมแซมโบสถ์เก่าให้สวยงามขึ้นมิใช่เรื่องง่าย และต้องใช้ระยะเวลานานมาก ดังนั้น จึงเชื่อกันว่าหากใครได้มีโอกาสทำบุญ "ฝังลูกนิมิต" หรือพูดง่ายๆ ว่าได้ร่วมสร้างโบสถ์ให้พระได้ใช้ทำสังฆกรรมนั้น จะมีอานิสงส์ถึง ๖ ประการด้วยกัน คือ ๑. ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บทุกชาติ ปราศจากอุปัททวะ (อุ-ปัด-ทะ-วะ สิ่งอัปมงคล) ทั้งหลาย ๒. ไม่เกิดในตระกูลต่ำ ๓. หากเกิดในมนุษย์โลกก็จะเกิดเป็นท้าวพระยามหากษัตริย์ ๔. หากเกิดในเทวโลกก็จะเกิดเป็นท้าวสักกเทวราช ๕. จะสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สินเงินทอง มีผิวพรรณผ่องใส และข้อสุดท้าย คือ มีอายุยืนนาน และมักจะใส่สมุด ดินสอ เข็มและด้ายลงไปในหลุมที่ฝังลูกนิมิตด้วย เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้มีความจำดี มีปัญญาเฉียบแหลม เหมือนเข็ม และมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องเหมือนความยาวของด้าย

อันที่จริงแล้ว การ "ฝังลูกนิมิต" เพื่อกำหนดเขตทำสังฆกรรมหรือปัจจุบันก็คือการกำหนดเขตที่เป็นโบสถ์นั้น เป็นกิจของสงฆ์โดยเฉพาะ คือฆราวาสหรือชาวบ้านไม่ได้มีส่วนยุ่งเกี่ยว แต่เนื่องจากปัจจุบันโบสถ์มิเพียงแต่จะเป็นสถานที่ที่สงฆ์ใช้ทำสังฆกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นศาสนสถาน ที่พุทธศาสนิกชนใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมอื่นๆ ด้วย อีกทั้ง ไม่ว่าสร้างหรือซ่อมแซมโบสถ์ขึ้นใหม่ จำเป็นจะต้องมีการผูกพัทธสีมาใหม่ทุกครั้ง ดังนั้น ทางวัดต่างๆจึงมักจะประกาศเชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนได้มาทำบุญสร้างกุศลด้วยกัน โดยการจัดงาน "ฝังลูกนิมิต" เพื่อสร้างโบสถ์ร่วมกัน ซึ่งชาวพุทธส่วนใหญ่ก็ยินดีเพราะเชื่อกันว่าจะได้อานิสงส์มากดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม อานิสงส์จากการร่วมทำบุญฝังลูกนิมิตนี้ บางคนอาจจะมีข้อกังขาว่าจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องอนาคตอันยาวไกล แต่สิ่งหนึ่งที่เห็นผลทันตา ก็คือ จิตใจที่อิ่มเอิบและความปีติที่ได้มีโอกาสทำบุญสร้างกุศลที่ดีแก่ตนเองที่สำคัญบุญนี้ก็ได้มีส่วนช่วยสืบทอด พระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรต่อไปด้วย

อมรรัตน์ เทพกำปนาท กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม เรียบเรียงจาก บทความการฝังลูกนิมิต ของเบญจมาส แพทองในหนังสือนานาสาระทางวัฒนธรรมไทย กรมศิลปากร

****

อย่ากลิ้งครก	ด้วยเข่า	ขึ้นเขาหลวง
อย่าหลอกลวง	คนรู้	ดูไม่ขำ
อย่าหลงกล	มหาโจร	คนระยำ
อย่าหลงคำ	ของคน	ไม่ว่าใคร

หน้าสุดท้าย

งานปิดทองฝังลูกนิมิต เป็นงานใหญ่ ใหญ่กว่างานประจำปีหรืองานใดๆ เพราะเป็นงานระดับพิเศษ ถือกันว่าวัดหนึ่งๆ จะจัดได้เพียงครั้งเดียว

การสร้างอุโบสถหลังนี้ นับได้ว่าคุณโยมพิกุล เอี่ยมผดุงและคุณโยมบุนนาค เอี่ยมผดุง เป็นผู้มีศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ยอมเสียสละอย่างใหญ่หลวง สร้างอุโบสถจนสำเร็จเรียบร้อย

และต้องขออนุโมทนาท่านเจ้าคุณพระเทพรัตนากร เป็นผู้ดำเนินการจัดการจนอุโบสถสำเร็จลงด้วยดี นับได้ว่าอุโบสถหลังนี้สวยสดงดงาม และวิจิตรจริงๆ ใครๆ เห็นแล้วต้องพลอยยินดีด้วย

บทความเรื่องความหมายของลูกนิมิตและเรื่องอุโบสถนั้นเป็นบทนิพนธ์ของเจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารีมหาเถร ป.ธ.๙) ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ให้ความรู้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ท่านพระครูปิยธรรมานุศาสก์ได้นำมาเผยแพร่เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้เข้าใจความหมายของการผูกพัทธสีมาฝังลูกนิมิตว่ามีความสำคัญเพียงใด

การพิมพ์หนังสืองานในครั้งนี้ ต้องทำอย่างรวดเร็วและรีบเร่ง เนื่องจากข้าพเจ้าไม่มีเวลาต้องเดินทางไปต่างประเทศ ต้องเรียนหนังสือจึงมีโอกาสผิดพลาดอย่างแน่นอน จึงต้องขออภัยไว้ในที่นี้ด้วย

จึงขออนุโมทนาทุกๆ ท่าน ที่มาร่วมงาน มาช่วยงานหลายๆ ท่านมิได้เอ่ยนามในครั้งนี้ ขอให้ทุกๆ ท่านมีความสุข ความเจริญ ในกิจการงาน และความก้าวหน้า ปรารถนาสิ่งใดแล้วไซร้ ขอให้สมความปรารถนาทุกๆ ประการเทอญ

จากใจจริง

พระครูสังฆรักษ์สนิท (ภพ) สุนทรภัค

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดคูหาสวรรค์ ดำเนินสะดวก ราชบุรี

เจ้าภาพสร้างอุโบสถ
น.ส. พิกุล เอี่ยมผดุง
น.ส. บุนนาค เอี่ยมผดุง
บริจาคเงินสร้างจำนวน ๔๗ ล้านบาทเศษ